

Haparanda montessoriförening

Org.nr. 897600-4997

Beslut för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn av Montessoriskolan Droppen
i Haparanda kommun

Tillsyn av Montessoriskolan Droppen

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Haparanda montessoriförening (organisationsnummer 897600-4997) under hösten 2016. Montessoriskolan Droppen besöktes av Skolinspektionen mellan den 22 och 23 november 2016 med kompletteringar den 22 december 2016. Fakta om Montessoriskolan Droppens verksamhet, se bilaga 2.

Måluppfyllelse och resultat

Årskurs 3

I skolverkets officiella statistik för läsåret 2015/2016 visas inga resultat för ämnesproven i årskurs 3, eftersom Montessoriskolan Droppen har ett lågt elevantal. Enligt skolans egna uppgifter har 67 procent av eleverna nått de nationella kunskapskraven i ämnena svenska och matematik och 89 respektive 100 procent i naturorienterande och samhällsorienterande ämnen.

Årskurs 6

Enligt skolverkets officiella statistik för läsåret 2015/2016 har alla elever i årskurs 6 uppnått minst betyget godkänt i samtliga ämnen förutom i ämnet hemkunskap. Den genomsnittliga betygspoängen varierar mellan 12,8 i matematik och 16,3 i idrott och hälsa.

Trygghet och studiero

I Skolinspektionens skolenkät¹ våren 2016 hade elever i årskurs 5 och pedagogisk personal vid Montessoriskolan Droppen lägre resultat på frågor om trygghet och studiero, jämfört med samtliga deltagande skolenheter i insamlingsomgången. Vid tillsynen framkommer genom lektionsobservationer och intervjuer med elever, lärare, elevhälsa och rektorn att det råder bristande studiero i vissa klasser.

¹ Skolinspektionen genomför Skolenkäten för att samla in synpunkter från elever, föräldrar och pedagogisk personal, som ett underlag inför tillsyn av skolan. Enkätresultat finns på webbplatsen <http://sir.iskolverket.se> under fliken Tillsyn.

Översikt över konstaterade brister i verksamheten

Skolinspektionens ingripanden

Område	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Undervisning och lärande	Ingen brist konstaterad	
2. Extra anpassningar och särskilt stöd	Föreläggande	2017-06-30
3. Bedömning och betygssättning	Ingen brist konstaterad	
4. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling	Föreläggande	2017-06-30
5. Förutsättningar för lärande och trygghet	Ingen brist konstaterad	
6. Styrning och utveckling av verksamheten	Föreläggande	2017-06-30
7. Förutsättningar för utbildningen vid skolenheterna	Föreläggande	2017-06-30
8. Utveckling av utbildningen vid skolenheterna	Föreläggande	2017-06-30

Skolinspektionens bedömningar anges längre fram i detta beslut.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionens beslut redogör för de brister som konstaterats vid tillsynen. Det är dock huvudmannen som ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar. I detta ligger ansvar att vidta åtgärder för att rätta till brister närhelst de framkommer.

Skolinspektionens utredning visar att det finns brister i Montessoriskolan Droppens arbete med särskilt stöd. Det finns elever på skolan som inte får särskilt stöd på det sätt och i den omfattning de behöver. Det finns även brister i skolenhetens arbete med åtgärdsprogram.

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolenhetens arbete med att tillförsäkra alla elever en studiemiljö som präglas av studiero.

Huvudmannen måste se till att alla elever med behov av studiehandledning på modersmålet får sådant stöd. Huvudmannen måste också se till att det finns tillgång till studie- och yrkesvägledning på skolan.

Skolenhetens dokumenterade systematiska kvalitetsarbete uppfyller inte skollagens krav. Rektorn måste i enlighet med detta följa upp och sammanställa skolenhetens kunskapsresultat i samtliga årskurser och ämnen där det finns nationella kunskapskrav. Därtill måste också analyser av kunskapsresultaten genomföras. Med utgångspunkt i slutsatserna av analyserna ska därefter utvecklingsområden identifieras och beslut fattas om vilka förbättringsåtgärder som ska vidtas för att utveckla verksamheten och för att de nationella målen för utbildningen ska uppfyllas.

Vidare saknas systematiskt kvalitetsarbete på huvudmannanivå. En huvudman som har endast en skolenhet kan bedriva kvalitetsarbetet på huvudmannanivå och verksamhetsnivå i ett sammanhang, men i kvalitetsarbetet måste en analys av skolenhetens resultat ur ett övergripande perspektiv göras. Detta för att kunna avgöra hur organisatoriska, materiella, ekonomiska och personella förutsättningar påverkar måloppfyllelsen.

Tillsynen har inte visat annat än att skolenheten uppfyller författningarnas krav inom övriga områden som granskats.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Haparanda montessoriförening att senast den 30 juni 2017 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen på adress skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolans lärmiljöer måste anpassas så att de elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås får stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd. Skolan ska utveckla metoder för att stimulera och stödja tills åtgärderna får effekt genom att situationen för den enskilda eleven eller en grupp elever förbättras.

När skolans arbetssätt och arbetsformer inte är tillräckliga för att möta elevens behov ska en analys genomföras av hur skolan kan anpassa lärmiljöerna eller undervisningens innehåll och genomförande. Skolans svårigheter att möta elevens behov kan framkomma till exempel i undervisningen, genom resultat på nationella prov eller genom uppgift från eleven och dess vårdnadshavare. Lärare och elevhälsa ska oftast samråda för att kunna avgöra lämpliga insatser. Eleven och vårdnadshavaren ska vara delaktiga i detta. Det kan också handla om att skolan

behöver förbättra sitt arbete med att hjälpa en elev med att planera och strukturera sina studier, färdighetsträning, specialpedagogiska insatser under en kortare tid, särskilda hjälpmedel eller utrustning och digital teknik med anpassade programvaror eller mer långvariga insatser såsom studiehandledning på modersmål eller regelbundna specialpedagogiska insatser såsom regelbunden kontakt med en speciallärare. Huvudregeln är att särskilt stöd ska ges i elevens ordinarie grupp om inte detta visats vara olämpligt utifrån elevens behov. Insatserna ska utvärderas och korrigeras om de inte haft avsedd effekt.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Haparanda montessoriförening inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. (3 kap. 8-12 §§ skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- När det gäller särskilt stöd följs insatta åtgärder upp och utvärderas. (3 kap. 9 § skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen.

- Se till att elever som är i behov av särskilt stöd, så snart åtgärdsprogrammet är beslutat, ges sådant stöd på det sätt och i den omfattning som den enskilde eleven behöver för att ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.
- Se till att beslut om åtgärdsprogram:
 - a) anger vilket elevens behov av särskilt stöd är och hur det ska tillgodoses, när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som ansvarar för uppföljningen respektive utvärdering, samt
 - b) undertecknas av rektorn (eller den som rektorn överlåtit sin beslutanderätt till), anger vilket datum eleven och elevens vårdnadshavare fått ta del av beslutet och innehåller en överklagande hänvisning.
- Se till att åtgärdsprogram följs upp kontinuerligt och utvärderas så ofta som det bedöms lämpligt i varje enskilt fall

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att montessoriskolan Droppen brister i arbetet med att ge särskilt stöd till elever som behöver det. Skolenheten måste se till att arbetet med att ge en elev särskilt stöd inleds så snart ett åtgärdsprogram är beslutat och att sådant stöd ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Skolenheten behöver vidare, så ofta som det bedöms lämpligt i varje enskilt fall, följa upp och utvärdera hur åtgärderna har fungerat. Det finns också brister i skolenhetens åtgärdsprogram, dels genom att de inte beskriver elevens behov av särskilt stöd och vilka konkreta åtgärder som ska tillgodose dessa behov, dels vad gäller formalia.

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevernas behov av särskilt stöd skyndsamt utreds.

Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. För en elev i grundskolan ska det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Beslut om åtgärdsprogram får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd.

Enligt förarbetena (prop. 2013/2014:160, s. 30) avses med utvärdering en systematisk analys och helhetsbedömning av hur åtgärderna har fungerat. Åtgärdsprogrammet ska således användas för att bedöma elevens framsteg och fortsatta behov av stöd. Hur ofta det är lämpligt att utvärdera eller följa upp ett åtgärdsprogram beror på den enskilda elevens behov och vilka åtgärder som planeras.

Enligt skolverkets allmänna råd om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram (SKOLFS 2014:40) bör den som är ansvarig så snart åtgärdsprogrammet är beslutat se till att alla som är involverade i arbetet med programmet inleder sitt arbete med att genomföra åtgärderna.

I intervjuer med rektor, lärare och elevhälsa framkommer att arbetet med särskilt stöd är ett utvecklingsområde på skolan. Det finns i vissa årskurser ett antal elever i behov av särskilt stöd men i intervjuerna ges en samstämmig bild av att alla elever inte ges det särskilda stöd som de behöver och att det särskilda stöd som ges inte alltid hjälper. Lärare förklarar att resurserna i form av specialpedagogisk kompetens och elevassistenter inte motsvarar det behov som finns. Vidare framkommer i intervjuer med lärare och elevhälsa att tiden från att ett åtgärdsprogram beslutas till att stödet sätts in kan vara upp till tre månader.

Enligt rektorn är åtgärdsprogrammen inte beslutade av rektorn och ett arbete med att formellt besluta och uppdatera aktiva åtgärdsprogram har påbörjats på skolenheten. Elevhälsan beskriver att åtgärdsprogrammen inte uppdateras i tillräcklig omfattning och att arbetet med att följa upp och utvärdera åtgärdsprogram måste bli bättre. Rektorn uppger att uppföljning av åtgärdsprogram sker vid ett tillfälle innan jul och vid två tillfällen på vårterminen.

I de åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av framgår inte alltid vilka behov av särskilt stöd eleven har. Åtgärdena i åtgärdsprogrammet är inte konkreta och därför svåra att följa upp och utvärdera. Vidare framgår inte vem som är ansvarig för att följa upp och utvärdera åtgärdena i åtgärdsprogrammet och när detta ska ske. Det framgår inte vilket lagrum beslutet grundar sig på och inte heller vilket datum eleven och elevens vårdnadshavare fått ta del av åtgärdsprogrammet. Detta behöver anges eftersom beslutet kan överklagas inom tre veckor från nämnda datum, vilket skolan skriftligen behöver underrätta eleven och elevens vårdnadshavare om liksom hur man går tillväga för att överklaga.

Även vid Skolinspektionens tillsyn år 2013 påtalades brister i skolenhetens arbete med särskilt stöd, det är därför angeläget att huvudmannen nu skyndsamt vidtar åtgärder för att rätta till bristerna.

Motivering till föreläggande som ingripande

Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därför att avhjälpa bristerna.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas lärmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska se till att eleverna kan bedriva sina studier i en lugn miljö där de exempelvis inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga studieutrymmen på skolan som exempelvis skolbibliotek, grupprum. Vidare ska skolan genomföra

åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Haparanda montessoriförening inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen.

- Se till att utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero, genom att:
 - a) Rektorn, lärare och annan personal skapar ett gemensamt förhållnings- och arbetssätt för att främja studiero, exempelvis rutiner och regler för en strukturerad undervisning.
 - b) Genomför samverkan mellan elever och personal om de gemensamma värden som ska gälla för att skolan ska vara en god miljö för lärande och utveckling.
 - c) Ge eleverna möjlighet att delta i utformningen av lärandemiljön, exempelvis genom att vara delaktiga i aktiviteter som bidrar till att skapa en god atmosfär.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att alla elever på Montessoriskolan Droppen inte tillförsäkras en studiemiljö som präglas av studiero.

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Av förarbetena (prop. 2009/10:165 s. 319–320) framgår att en av de viktigaste förutsättningarna för att barn och ungdomar ska kunna inhämta och utveckla kunskaper och värden är en trygg och stimulerande lärandemiljö. En viktig grund för att åstadkomma trygghet och studiero i skolan är en aktiv dialog mellan elever, mellan elever och lärare eller annan personal och även elevens vårdnadshavare om de gemensamma värden som ska gälla. Eleverna ska beredas möjlighet att delta i utformningen av lärandemiljön, till exempel genom att medverka i utarbetandet av ordningsregler. Det förebyggande

arbetet är centralt. En viktig förutsättning för detta är att elever, lärare och annan personal känner ett gemensamt ansvar och har respekt för varandra i skolan. Det kräver ett aktivt värdegrundsarbete där grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling. Att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet utgör grunden för en trygg och utvecklande studiemiljö. Rektorns skyldighet att se till att elevers behov av stöd utreds och att stödåtgärder kommer till stånd för elever i behov av stöd är självfallet även det en del i arbetet med att skapa en trygg och stimulerande studiemiljö för alla elever

Elever, lärare och rektor uppger att det vid inspektionstillfället föreligger en trygg miljö på skolan. Merparten av de intervjuade eleverna i årskurs 5 och 6, lärare, elevhälsan och rektor uppger dock att det inte råder studiero på lektionerna. Elever uppger att det ofta är stökigt och högljutt på lektionerna och att elever springer ut och in i klassrummet. Flertalet av eleverna upplever att det är svårt att koncentrera sig under lektionstid. Vidare uppger eleverna att lärarna hanterar studieron olika och att en del lärare inte agerar så att studiero upprätthålls. Lärarna uppger att det finns en samsyn om att det ska vara studiero på lektionerna men att det finns skillnader i hur olika lärare hanterar upprätthållandet av studieron och i hur konsekventa lärarna är med att säga till elever som stör ordningen. Vidare uppger lärarna att det är vissa årskurser som har problem med studieron och att det beror på att det i dessa elevgrupper finns elever i behov av stöd som inte tillgodoses i tillräcklig omfattning. (se Skolinspektionens bedömning under avsnittet Extra anpassningar och särskilt stöd).

Vid tillsynsbesöket genomförde Skolinspektionen ett antal lektionsobservationer vid dessa tillfällen förekom brister i studieron. Rektor uppger i intervjuer att skolan arbetar med att förbättra studieron genom att exempelvis föra en dialog med eleverna om vikten av studiero och att det skett förbättringar sedan föregående läsår men att det fortfarande är ett utvecklingsområde för skolan.

Skolinspektionens elevenkät som besvarades av elever i årskurs 5 och pedagogisk personal från våren 2016 som visar på låga resultat bland annat på frågan om det på lektionerna finns elever som stör ordningen i klassrummet.

Skolinspektionen bedömer, mot bakgrund av genomförda intervjuer, lektionsobservationer och enkäter, att eleverna inte tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero. Enligt Skolinspektionens mening behöver rektorn se till att det på skolenheten finns ett gemensamt förhållnings- och arbetssätt för att förbättra och upprätthålla studieron. Elever, lärare och annan personal behöver samverka och skapa gemensamma utgångspunkter för en god skolmiljö.

Skolinspektionens utredning visar att åtgärder vidtagits för att tillförsäkra eleverna god studiero men att dessa åtgärder inte varit tillräckliga. För att eleverna ska ges förutsättningar att utveckla sina kunskaper behöver skolan agera och vidta ytterligare åtgärder så att alla elever har studiero.

Motivering till föreläggande som ingripande

Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därför att avhjälpa bristerna.

Styrning och utveckling av verksamheten

Rektor ska, genom ett aktivt ledarskap, styra och utveckla verksamheten vid skolan så att alla elever ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Därför ska rektor, tillsammans med elever och personal, ha ett långsiktigt arbete för att nå detta syfte. Arbetet sker genom att utifrån en analys av nuläget identifiera verksamhetens utvecklingsbehov och med grund i denna analys sedan vidta nödvändiga förbättringsåtgärder. Detta innebär exempelvis att personalen ges kompetensutveckling som motsvarar de behov som framkommit genom analys av verksamhetens förbättringsområden. Det innebär också att rektor fördelar verksamhetens resurser på ett sätt som svarar mot elevernas behov, så att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Haparanda montessoriförening inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Rektorn följer upp skolenhetens resultat samt trygghet och studiero. Uppföljningen genomförs i relation till de nationella målen och dokumenteras. (1 kap. 4 §, 4 kap. 4-6 §§ och 5 kap. 3 § skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 4-7 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 4-7 §§ skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete på skolenhetsnivå, det vill säga:
 - a) följa upp och sammanställa elevernas måluppfyllelse i förskoleklass och kunskapsresultat i årskurserna 3 och 6 i de ämnen där det finns nationella kunskapskrav samt resultat av skolans arbete med trygghet och studiero,
 - b) analysera hur förutsättningarna för och genomförandet av utbildningen påverkar och orsakar resultaten,
 - c) identifiera utvecklingsområden och besluta vilka insatser som ska genomföras för att de nationella målen ska uppfyllas.
- Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att skolenhetens systematiska kvalitetsarbete brister. Det finns brister i arbetet med att följa upp och analysera skolenhetens resultat i förhållande till de nationella målen, samt att identifiera utvecklingsbehov och vidta förbättringsåtgärder. Det finns följaktligen brister i dokumentationen av det systematiska kvalitetsarbetet.”

Av skollagen följer att rektorn ansvarar för att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen på skolenhetsnivå. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

I förarbetena (prop. 2009/10:165, s. 305-309) beskrivs att för att en utveckling av verksamheter ska kunna ske är det viktigt att det finns ett system där skolan kontinuerligt rapporterar till huvudmannen vilka resultat och förslag till förbättringar det lokala kvalitetsarbetet lett fram till. Dokumentationen av det systematiska kvalitetsarbetet bör innehålla information om resultat och måluppfyllelse, analys av förbättringsområden samt beslut om förbättringsåtgärder.

Även i läroplanen för grundskolan framgår att rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven.

I intervjuer med rektor framkommer att det systematiska kvalitetsarbetet är ett utvecklingsområde. Rektor uppger vidare att det finns brister i analysen av resultaten och i hur dessa dokumenteras. Enligt rektorn sker uppföljning av kunskapsresultaten på klasskonferenser en gång per termin, där man följer upp om varje elev når kunskapskraven och vilka åtgärder som ska vidtas. Dock har uppföljning och analys av enhetens resultat inte genomförts. Lärarna uppger att de analyserade kunskapsresultaten på vårterminen 2016, men att arbetet inte dokumenterades. Lärare uppger i intervjuer att det har varit många rektorsbyten på relativt kort tid och att det därför saknas rutiner för arbetet med att följa upp och analysera resultaten.

Skolinspektionen har tagit del av det dokumenterade kvalitetsarbetet för Montessoriskolan Droppen för läsåret 2015/16. Dokumentation innehåller inte någon uppföljning och analys av måluppfyllelsen i förskoleklassen och elevernas kunskapsresultat i årskurs 3 och 6 i alla ämnen där det finns kunskapskrav. Den analys som görs av bristande måluppfyllelse är främst att elever med bristande motivation eller i behov av stöd inte når målen. Det saknas analys av hur skolans förutsättningar och arbetsprocesser, exempelvis arbetssätt, personalens kompetens och materiella resurser, påverkar resultaten. Någon beskrivning av utvecklingsområden och förbättringsåtgärder återfinns inte i dokumentationen.

Skolinspektionen vill i detta sammanhang påtala vikten av att samtliga kunskapsresultat följs upp och analyseras. Analysen utgör en viktig del av det underlag som ska ligga till grund för kommande planering av hur verksamheten ska organiseras och genomföras och hur resurser ska fördelas. Med hjälp av analysen ska också utvecklingsområden identifieras och beslut om vilka förbättringsåtgärder som ska vidtas fattas, något som i dagsläget saknas i skolans dokumenterade kvalitetsarbete.

Eftersom Montessoriskolan Droppen saknar ett dokumenterat systematiskt kvalitetsarbete enligt ovan bedömer Skolinspektionen att huvudmannen inte uppfyller lagens krav.

Motivering till föreläggande som ingripande

Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därför att avhjälpa bristerna.

Förutsättningar för utbildningen vid skolenheterna

Huvudmannen ska ge rektorn och övrig personal vid skolenheterna förutsättningar, så att utbildningen är likvärdig och av hög kvalitet. I detta arbete ingår att huvudmannen ser till att de förutsättningar för att bedriva en utbildning av hög kvalitet (i form av till exempel en stabil elevprognos och budget) som denne hade vid godkännandet som huvudman fortfarande gäller. I

arbetet med att skapa nödvändiga förutsättningar ingår bland annat också att säkerställa att de rektorer som är anställda att leda verksamheten har den behörighet och kompetens skolförfattningarna kräver. I arbetet ingår också att förse skolenheterna med nödvändiga materiella och personalmässiga resurser, så att målen för utbildningen kan nås. Dessa resurser måste också organiseras på ett ändamålsenligt sätt, så att skolenheterna kan använda dem för det syfte de är avsedda för. Den enskilda huvudmannen har också ett fungerande system för att ta emot anmälningar om kränkande behandling av elever. I de fallen utreds kränkningarna och åtgärdas vid behov.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Haparanda montessoriförening inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Huvudmannen ser till att grundskolan har tillgång till personal med sådan kompetens, så att elevernas behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. (2 kap. 29 § skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Huvudmannen ser till att det vid grundskoleenheterna erbjuds studiehandledning på modersmålet till de elever som behöver det. (5 kap. 4 § skolförordningen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen.

- Se till att de elever som har rätt till studiehandledning på modersmål och som är i behov av detta får det.
- Se till att skolan har tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses.

Motivering till bedömning av brist

Studiehandledning på modersmål

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen brister i sitt arbete med att tillgodose behovet av studiehandledning på modersmål.

Om det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar eller, i vissa fall, i form av särskilt stöd.

Av skolförordningen framgår att en elev ska få studiehandledning på sitt modersmål om eleven behöver det.

I intervjuer med lärare, representanter för elevhälsan, rektor och representanter för styrelsen framkommer att det finns elever på skolan som är i behov av studiehandledning på modersmål som inte får det. Detta gäller i, vid tidpunkten för tillsynen, språken ryska och thai. När det gäller finska kan skolan tillgodose behovet av studiehandledning på modersmål men inte för de övriga språk där det finns behov av stöd.

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen måste verka för att alla elever som har behov av studiehandledning på modersmålet får sådant stöd.

Studie- och yrkesvägledning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i tillgången på studie- och yrkesvägledning för eleverna på skolan. Det finns ingen personal med studie- och yrkesvägledningskompetens och inte heller någon personal som har ansvaret för studie- och yrkesvägledning på skolan.

Enligt skollagen ska elever i grundskolan ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Även den som avser att påbörja en utbildning ska ha tillgång till vägledning.

Enligt läroplanen ska rektor ansvara för att samverkan mellan skolan och arbetslivet utvecklas så att eleverna får konkreta erfarenheter av betydelse för deras val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning. Det är också rektorns ansvar att den studie- och yrkesorienterande verksamheten organiseras så att eleverna får vägledning både inför de val som skolan erbjuder och inför fortsatt utbildning.

I intervjuer med rektor, lärare och representanter för styrelsen framkommer att det inte finns någon studie- och yrkesvägledare på skolan. Vidare framkommer att det inte finns någon annan personal som har ansvaret för att tillgodose behovet av studie- och yrkesvägledning till eleverna. Det framkommer inte heller att det genomförts några aktiviteter inom området studie- och yrkesvägledning, exempelvis inför språkvalet till årskurs 7.

Eftersom att det inte finns någon tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses vid Montessoriskolan Droppen bedömer Skolinspektionen att huvudmannen inte uppfyller lagens krav.

Motivering till föreläggande som ingripande

Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därför att avhjälpa bristerna.

Utveckling av utbildningen vid skolenheterna

Huvudmannen ska arbeta kontinuerligt och långsiktigt för att utveckla och förbättra utbildningen i inom väsentliga områden, i syfte att säkerställa likvärdighet och kvalitet. I detta arbete ingår att huvudmannen skaffar sig kunskap om nuläget vid skolenheterna. Denna nulägesbild ska bland annat innefatta resultat som knyter till det syfte som utbildningen har enligt nationella styrdokumentet. I arbetet ingår också att följa upp de centrala förutsättningar som huvudmannen ger skolenheterna, för att de ska kunna ge eleverna en god utbildning. Huvudmannen analyserar sedan orsakerna till bristande måluppfyllelse, resultat och förutsättningar, vilka förbättringsåtgärder som behövs, samt vidtar dessa åtgärder.

När huvudmannen formulerar nulägesbilden ska denna bygga på uppgifter som rektorerna tagit fram i sitt eget kvalitetsarbete vid skolenheterna, men också på uppgifter huvudmannen själv samlat in (exempelvis nationell statistik, tillsyns- och granskningsrapporter, anmälningar om kränkande behandling, etc). Det ska därför finnas en koppling mellan huvudmannens kvalitetsarbete, och det kvalitetsarbete som rektorn tillsammans med lärare, övrig personal och elever genomför vid skolenheterna.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Haparanda montessoriförening inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Inriktningen för huvudmannens kvalitetsarbete är att de nationella mål och krav som anges i styrdokumentet uppfylls. (4 kap. 3 och 5 §§ skollagen)
- Huvudmannen följer upp resultat inom utbildningen, och dokumenterar denna uppföljning. (4 kap. 3 och 6 §§ skollagen)
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar huvudmannen om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 3 och 6 §§ skollagen)
- Huvudmannen planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 3 och 6-7 §§ skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen.

- Skapa rutiner för hur kvalitetsarbetet ska bedrivas på huvudmannanivå och för hur enheternas kvalitetsarbete ska tas till vara.
- Bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete på huvudmannanivå, det vill säga:

- a) Samla in och sammanställa resultaten för förskoleklassen och grundskolan tillsammans med underlag som visar hur förutsättningarna för och genomförandet av utbildningen påverkat måluppfyllelsen,
 - b) med utgångspunkt i uppföljningen analysera vad som påverkar och orsakar resultaten och måluppfyllelsen för den samlade verksamheten, samt
 - c) utifrån analysen identifiera utvecklingsområden och fatta beslut om vilka åtgärder som ska genomföras för att de nationella målen ska uppfyllas.
- Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen brister arbetet med att systematiskt och kontinuerligt planera och följa upp och utveckla skolenheten. Huvudmannen saknar analys och bedömning av utvecklingsbehov samt beslut om utvecklingsinsatser som ska prioriteras för att de nationella målen ska uppfyllas.

Av skollagen framgår att varje huvudman varje huvudman inom skolväsendet systematiskt och kontinuerligt ska planera, följa upp och utveckla utbildningen och att kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165, s. 306) framkommer det att huvudmannens kvalitetsarbete ska bygga på de uppgifter som kommer fram i verksamheternas kvalitetsarbete och på andra uppgifter som är väsentliga för uppföljningen och utvecklingen, t.ex. betygsstatistik och nationella prov. Det finns därutöver skäl att anlägga särskilda huvudmannaperspektiv på verksamheten.

I intervju med representanter för styrelsen framkommer att det saknas ett dokumenterat systematiskt kvalitetsarbete på huvudmannanivå. Rektorn informerar styrelsen om skolenhetens måluppfyllelse och resultat, men någon egen uppföljning eller analys har inte gjorts på huvudmannanivå. Enligt representanter för styrelsen så har de beslut som tagits under höstterminen främst tagits utifrån de ekonomiska förutsättningar som skolan står inför.

En huvudman som har endast en skolenhet kan bedriva kvalitetsarbetet på huvudmannanivå och enhetsnivå i ett sammanhang, men i kvalitetsarbetet måste en analys av skolenhetens resultat ur ett övergripande perspektiv göras. Detta för att kunna avgöra hur organisatoriska, materiella, ekonomiska och personella förutsättningar påverkar måluppfyllelsen.

Motivering till föreläggande som ingripande

Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därför att avhjälpa bristerna.

Övriga arbetsområden

Bedömning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att skolenheten uppfyller författningarnas krav avseende följande:

Undervisning och lärande

Skolan ska se till att den ordinarie undervisningen utgår från och genomförs på ett sådant sätt att den främjar elevernas möjligheter att nå de nationella målen och kunskapskraven. I detta ingår att läraren ger eleverna ett aktivt lärarstöd genom att exempelvis genomföra strukturerade lektioner, genomföra undervisningen utifrån tydliga mål och syften och ge eleverna tydliga beskrivningar och förklaringar. Vidare anpassar läraren undervisningen efter elevernas olika förkunskaper och intressen, och ger eleverna såväl stöd som stimulans och utmaningar. I detta arbete kan samråd med elevhälsan underlätta. Genom bland annat en varierad, stimulerande och utmanande undervisning, och genom konstruktiv återkoppling, stärker läraren elevernas vilja att lära. För att kunna individanpassa undervisningen och ge eleverna inflytande över denna är det centralt att läraren skaffar sig kunskap om elevernas olika behov och förutsättningar, liksom låter eleverna vara delaktiga i planeringen av undervisningen.

Bedömning och betygssättning

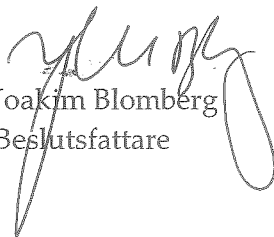
Skolan ska se till att läraren gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper utifrån de nationella kunskapskraven, och ger eleven och dess vårdnadshavare information om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling. Eleven ska, när omdömen ges eller betyg sätts i olika ämnen, enbart bedömas utifrån de nationella kunskapskraven och inte utifrån andra kriterier som läraren och skolan själv upprättat. Lärarens analyser av elevernas kunskaper ska bygga på olika underlag, som tillsammans ger en bred och allsidig bild av elevernas kunskaper. I detta ingår att läraren bl.a. ska använda sig av nationella ämnesprov tillsammans med övriga muntliga och skriftliga elevprestationer. Vidare ska skolan göra eleven och dess vårdnadshavare delaktiga i elevens utveckling genom att, löpande under studietiden och genom utvecklingssamtal, informera om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling och hur denna bäst kan stödjas.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

På Skolinspektionens vägnar

Joakim Blomberg
Beslutsfattare

Magnus Ledman
Föredragande

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Bilaga 2: Fakta om Montessoriskolan Droppen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

Skolinspektionen granskar alla huvudmän, vilket innebär alla kommuner, utbildningsföretag och andra organisationer som driver skolverksamhet. Tillsynen görs vart tredje år. All skolverksamhet som en viss huvudman ansvarar för ingår i tillsynen. Det handlar om förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola, vuxenutbildning, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Alla skolenheter ingår i tillsynen. Skolinspektionen prioriterar att besöka de skolor där en hög andel elever riskerar att inte få den utbildning de har rätt till. Det innebär att vi kan stanna längre på dessa skolenheter under själva tillsynsbesöket, men också att vi bättre kan följa upp att eventuella brister åtgärdas och ge råd och vägledning.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den granskade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens granskning utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla huvudmän får ett tillsynsbeslut för de verksamheter som huvudmannen ansvarar för. Dessutom får de skolenheter där Skolinspektionen fördjupat tillsynen och gjort tillsynsbesök ett eget beslut, som bara handlar om den skolenheten.

Skolinspektionen fattar också enskilda beslut avseende huvudmannens ansvarstagande över de skolformer som huvudmannen ansvarar för. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektion grundar sina bedömningar på. I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmannens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.

Fakta om Montessoriskolan Droppen

Montessoriskolan Droppen är en fristående skola i Haparanda med förskoleklass till och med grundskolans årskurs 6. Vid skolan finns ett fritidshem. Vid tidpunkten för tillsynen har skolan 88 elever och fritidshemmet har enligt huvudmannen 53 elever. Skolinspektionens tillsyn av fritidshemmet behandlas i ärende med diarienummer 44-2016:5190.